

Dánielné Kiss Ildikó

A fizetéseképtelen gazdálkodó szervezetekkel szembeni munkajogi igényérvényesítés szabályainak változása az új Pp. hatálybalépésével

2018. január 1-jétől megváltozott a munkajogi jellegű követelésekkel kapcsolatos vitatott hitelezői igények elbírálására vonatkozó szabályozás. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Pp.) 508. § (7) bekezdésének és ezzel párhuzamosan a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Csődtv.) 46. §-ának módosításával megváltozott a felszámolási eljárásban vitatott munkajogi igények érvényesítésének eljárási rendje.

Tanulmányomban a fizetéseképtelen helyzetben lévő gazdálkodó szervezetekkel szemben fennálló munkavállalói munkajogi igények érvényesítésének szabályait kívánom bemutatni, kiemelve a 2018. január 1-jétől bekövetkezett változásokat.

A munkavállaló igényérvényesítési lehetőségei fizetéseképtelen gazdálkodó szervezettel szemben

A munkavállalónak több lehetősége van a fizetéseképtelen helyzetben lévő munkáltatóval szemben a munkajogi igényének érvényesítésére. Két esetkört különböztethetünk meg ezzel kapcsolatban: még nem indult meg a felszámolási eljárás a fizetéseképtelen munkáltatóval szemben, illetve már folyamatban van a felszámolási eljárás a munkáltatóval szemben.

A Csődtv. 27. § (2) bekezdésének *a)* pontja szerint a bíróság az adós fizetéseképtelenségét állapítja meg, ha az adós szerződésen alapuló nem vitatott vagy elismert tartozását a teljesítési idő lejártát követő 20 napon belül sem egyenlítette ki vagy nem vitatta, és az ezt követő hitelezői írásbeli fizetési felszólításra sem teljesített. Ezen jogszabályhely alapján indíthatja meg a munkavállaló a munkáltatóval szemben a felszámolási eljárást, amennyiben munkaszerződésből eredő fizetési – elsősorban munkabérfizetési – kötelezettségének a munkáltató nem

tett eleget a teljesítési határidő lejártát követő 20 napon belül, írásbeli fizetési felszólítás ellenére sem. Ebben az esetben a Csődtv. 24. § (1) bekezdése értelmében a munkavállalónak a kérelemben meg kell neveznie az adós tartozásának jogcímét, a lejárat időpontját és annak rövid ismertetését, hogy az adóst miért tartja fizetésképtelennek. A kérelemben foglaltak bizonyítására az adós írásbeli felszólításának igazolását is csatolni kell.

A Csődtv. 27. § (2) bekezdésének *b)* pontja alapján a munkavállalónak lehetősége van felszámolási eljárást indítania a nem fizető munkáltatóval szemben, ha a munkáltató jogerős bírósági határozatban, fizetési meghagyásban megállapított teljesítési határidőn belül a tartozását nem egyenlítette ki. Ebben az esetben a munkavállalónak a jogerős bírósági határozatot, fizetési meghagyást csatolnia kell a kérelméhez.

Mind a Csődtv. 27. § (2) bekezdésének *a)* pontjában, mind a *b)* pontjában szabályozott esetben akkor nyújtható be a munkáltatóval szemben felszámolás iránti kérelem, ha a követelés összege – kamatok és járulékok nélkül számítva – meghaladja a 200 ezer forintot.

A Csődtv. 27. § (2) bekezdésének *c)* pontja értelmében, amennyiben a munkavállaló a jogerős bírósági vagy közjegyzői határozaton alapuló követelése behajtásának érdekében eredménytelenül indított a munkáltatóval szemben végrehajtási eljárást, úgy követelését – a végrehajtható jogerős határozat és a végrehajtási iratok csatolása mellett – szintén felszámolási eljárás keretében érvényesítheti a munkáltatóval szemben. Továbbá a munkavállaló a Csődtv. 27. § (2) bekezdésének *d)* pontja alapján felszámolási eljárást kezdeményezhet a gazdálkodó szervezettel szemben, ha már volt folyamatban csőd- vagy fölszámolási eljárás és a gazdálkodó szervezet a fizetési kötelezettségét ezen eljárásban kötött egyezség ellenére nem teljesítette.

Amennyiben a munkáltatóval szemben már megindították a felszámolási eljárást, úgy a munkavállalónak a hitelezői igényét a Csődtv. 28. (2) bekezdésének *f)* pontja szerint a felszámolás közzétételétől számított 40 napon belül kell a felszámolónál bejelentenie.

A felszámolás kezdő időpontja után esedékes bérköveteléseket nem szükséges külön bejelenteni, de a felszámolónak azokat is nyilvántartásba kell venni mint felszámolási költséget.

A Csődtv. 37. § (4) bekezdésének értelmében a felszámolási eljárás befejezésének időpontjában esedékessé váló követelések közül a gazdálkodó szervezet jogutód nélküli megszűnése miatt a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 70. § (3) bekezdése alapján a munkavállalót megillető távolléti díjat, az Mt. 77. § (3)–(4) bekezdése szerinti végkielégítést, valamint a munkaviszonyra tekintettel járó egyéb juttatásokat a felszámoló igénybejelentés hiányában is hitelezői igényként veszi nyilvántartásba, és elégíti ki a kielégítési sorrend általános szabályai szerint.

A 2018. január 1-jét megelőző szabályozás szerint a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelések iránti igény elbírálása a Csődtv. alapján a felszámolási nemperes eljárást lefolytató bíróság hatáskörébe tartozott.

Ugyanakkor a munkajogi igények körébe nem csupán az elmaradt munkabér és egyéb bérjellegű juttatások sorolhatók, hanem a munkaviszony jogellenes megszüntetéséhez kapcsolódó igények érvényesítése is. Ugyanis a felszámoló – a munkáltatói jogok gyakorlójaként – jogosult a munkavállaló munkaviszonyát az Mt.-ben foglaltak szerint felmondani. A volt munkavállaló pedig a munkaviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása iránt keresetet terjeszthet elő.

A Fővárosi Ítéltábla 2.Pkk.25.710/2013/2. számú határozata és a BDT.2013.2984. számon közzétett eseti döntése szerint, amennyiben a munkavállaló a felszámolás alatt álló munkáltatóval szemben munkaviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása iránti igényt támasztott – ha ezen igény a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos elmaradt munkabérre és egyéb pénzbeli juttatásra is irányul –, a jogosult ezen igényét felszámolási eljárás keretében érvényesíthette.

Ez azt jelenti, hogy ezen munkáltatói rendelkezést a felszámoló bíróság előtt kellett megtámadni. Amennyiben a volt munkavállaló vagyoni igényt nem érvényesített, pusztán munkaviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása iránt terjesztett elő keresetet, a munkáltató székhelye, illetve azon telephelye szerinti közigazgatási és munkaügyi bíróság volt az illetékes, ahol a munkavállaló munkaszerződése alapján munkát végzett.

Az igényérvényesítés rendjében 2018. január 1-jétől bekövetkezett változások

2018. január 1-jét követően sem változtak a felszámolási eljárás megindításának szabályai a munkajogi igény érvényesítése esetén a fizetéseképtelen helyzetben lévő gazdálkodó szervezettel szemben. E körben továbbra is a Csődtv. 27. § (2) bekezdése az irányadó. A Csődtv. 28. § (2) bekezdésének f) pontja értelmében munkavállalónak a felszámolás közzétételétől számított 40 nap áll a rendelkezésére, hogy munkajogi igényét mint hitelezői igényt a folyamatban lévő felszámolási eljárásban a felszámoló felé bejelentse.

Ugyanakkor a 2018. január 1-jétől a felszámolónál bejelentett, általa vitatottnak minősített munkajogi igények érvényesítésének rendje a Pp. 508. § (7) bekezdésének hatálybalépése miatt megváltozott. Ugyanis e rendelkezés szerint a felszámolás kezdő időpontjától a felszámolás alatt álló munkáltatóval szemben a munkavállaló a felszámoló által vitatott, a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos munkajogi igényen alapuló pénzkövetelését munkaügyi perben érvényesítheti. A felszámolás alatt álló munkáltatóval szembeni keresetlevelet

a követelés vitatásáról szóló felszámolói közléstől számított 30 napon belül kell előterjeszteni, a határidő elmulasztása miatt a Pp. szerint igazolásnak van helye. A keresetlevél előterjesztésének határidejét megtartottnak kell tekinteni, ha a bíróságnak címzett beadványt a bíróság címére a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adták. Ha a fél a perben keresetváltoztatással él, a keresetváltoztatás iránti kérelem előterjesztése nem mentesíti a további munkajogi igényen alapuló pénzkövetelés hitelezői igényként történő bejelentési kötelezettsége alól.

Ehhez kapcsolódóan a Csődtv. 46. § (6) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik, illetve módosult: a felszámoló a Csődtv. 46. § (5) bekezdés *b)* pontja szerinti követeléseket a bejelentési határnapot követő 45 napon belül felülvizsgálja, annak eredményeképpen a szükséges esetekben az érdekelttel egyeztet, és a hitelezőket a nyilvántartásba vett és a nyilvántartásba nem vehető hitelezői igényükről 15 napon belül írásban tájékoztatja. A felszámoló a vitatott igényeket – kivéve a Pp. 508. § (7) bekezdése szerinti esetet – elbírálás végett 15 napon belül megküldi a felszámolást elrendelő bíróságnak. A vitatott hitelezői igénynek a felszámolási bíróság általi elbírálása tárgyában hozott végzés ellen fellebbezésnek van helye, és a felülvizsgálat eredményeit az 50. § szerinti közbenső mérlegbe építi be.

A Csődtv. 46. § (6a) bekezdése értelmében a Pp. 508. § (7) bekezdése szerinti esetben a felszámoló a követelés vitatásáról szóló közléssel egyidejűleg tájékoztatja a munkavállalót, hogy követelését a vitatásról szóló közléstől számított 30 napon belül a munkáltatóval szembeni keresetlevél előterjesztése útján munkaügyi perben érvényesítheti.

A Csődtv. 46. § (6b) bekezdése értelmében a Pp. 508. § (7) bekezdése szerinti perben a munkavállaló számára megítélt követeléseket – ideértve a perköltséget is – a felszámoló a határozat jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül hivatalból nyilvántartásba veszi, és erről a hitelezőt tájékoztatja.

A Pp. 508. § (7) bekezdésében foglalt szabályt a Pp. 630.§ (1) bekezdésére figyelemmel a 2018. január 1. napján és az azt követően indult valamennyi felszámolási eljárásban alkalmazni kell. A törvény átmeneti szabályokat nem tartalmaz.

A Csődtv. szerint a felszámolási eljárás kezdő időpontja a felszámolást elrendelő jogerős végzés közzétételének napja. Az adós csak a közzétételtől kezdődően áll felszámolás alatt, és innentől kezdve indítható munkaügyi per a felszámolás alatt álló adóssal szemben, amennyiben a követelést a felszámoló vitatja.

Tehát 2018. január 1-jét megelőzően a felszámolási eljárást lefolytató törvényszék hatáskörébe tartozott a vitatott hitelezői igény tárgyában az eljárás lefolytatása Fpkh. szám alatt, míg a Pp. hatálybalépésével a vitatott munkajogi hitelezői igény elbírálása átkerült a közigazgatási és munkaügyi bíróság hatáskörébe. Annak eldöntése szempontjából, hogy melyik bíróságnak van hatásköre a vitatott munkajogi igények elbírására, a felszámolás közzététele időpontjának

van jelentősége.¹ Amennyiben a felszámolási eljárás közzétételére 2018. január 1-jét megelőzően került sor, úgy a vitatott munkajogi igényeket a törvényszék nemperes eljárásban bírálja el, míg azt követően a közigazgatási és munkaügyi bíróságnak van hatásköre.

A hatásköri változás oka a Pp. indokolása szerint az, hogy „gyakran merült fel olyan vita, amikor a munkavállaló mint hitelező anyagi igényének jogalapja (pl. a munkaviszony megszüntetésének jogszerűsége) vitás volt a felszámolási eljárásban.”

Erre figyelemmel az egyértelmű szabályozás érdekében a Pp. kimondja, hogy „a felszámolás közzétételét követően benyújtott munkajogi igény érvényesítése is munkaügyi pernek minősül, hiszen nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy ilyen esetben a munkavállalói hitelezői igények elbírálása nem csupán számszaki vizsgálatot igényel, hanem az igény anyagi jogi megalapozottságát is vizsgálni kell.”²

A Pp. 508. § (7) bekezdésének alkalmazásában a munkavállaló lehet az indító hitelező. A hitelezői követelés pedig a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos munkajogi igényen alapuló pénzkövetelés lehet. Nyilván munkajogi igényen alapulnak a munkaviszonnyal összefüggésben keletkezett, a munkavállalót illető, pénzben kifejezhető követelések. Csak pénzkövetelés jöhet szóba, vagyis a munkáltatóval szembeni egyéb igényérvényesítés (például a munkaviszony jogellenes megszüntetésére irányuló megállapítási kereset) nem tartozik a Pp. 508. § (7) bekezdésének hatálya alá. Utóbbi esetben az Mt. 285. §-ában foglalt rendelkezés az irányadó.³ A fentiek alapján tehát a Csődtv. 4. § (1) bekezdésében foglalt kizárólagossági szabály⁴ megszűnt. Mivel a 2018. január 1-jét követően közzétett felszámolási eljárások esetén a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelések iránti igények elbírálása nem kizárólag a Csődtv. szabályai alapján a felszámolási nemperes eljárást lefolytató bíróság hatáskörébe tartoznak, ezért a Pp. 508. § (7) bekezdésében meghatározott esetekben kötelezővé válik a közigazgatási és munkaügyi bíróság előtti perindítás.

¹ A Kaposvári Törvényszék Polgári, Gazdasági, Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiuma 2017. december 4-i ülésének 3. napirendi pontjához dr. Varga Rita, a Dél-dunántúli Közigazgatási és Munkaügyi Regionális Kollégium Vezetője által tett észrevétel. Kézirat.

² Wopera Zsuzsa (szerk.): *A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény magyarázata*. Budapest, Wolters Kluwer, 2016. Online: CompLex Jogtár.

³ A Kaposvári Törvényszék Polgári, Gazdasági, Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiuma 2017. december 4-i ülésének 3. napirendi pontjához dr. Szabados Tamás törvényszéki bíró által tett előterjesztés. Kézirat.

⁴ A Csődtv. 4. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint „[a] csődeljárás és a felszámolási eljárás körébe tartozik a gazdálkodó szervezet minden vagyona, amellyel a csőd- vagy a felszámolási eljárás kezdő időpontjában rendelkezik, továbbá az a vagyon, amelyet ezt követően az eljárás tartama alatt szerez.”

Az új rendelkezés szerint a felszámolás alatt álló munkáltatóval szemben a keresetlevelet a követelés vitatásáról szóló felszámolói közléstől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül kell előterjeszteni azzal, hogy igazolási kérelemmel a határidő elmulasztása kimenthető. Ezen határidő eljárási jogi határidő, mivel a keresetlevél előterjesztésének határidejét megtartottnak kell tekinteni, ha a bíróságnak címzett beadványt a bíróság címére a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adták.⁵

„E szabályozás alapján a gyakorlatban kérdésként merülhet fel, hogy amennyiben a felszámolás kezdő időpontja után a felszámoló mint a munkáltatói jogkör gyakorlója megszünteti a munkavállaló munkaviszonyát, akkor az intézkedésében milyen jogorvoslati tájékoztatást fogalmazzon meg. E körben szükséges lenne a Csődtv. megfelelő módosítása, de az eljárási rend a következő: a munkaviszonyt megszüntető intézkedésben a munkavállalót tájékoztatni kell arról, hogy amennyiben a jelen intézkedésben foglaltakat sérelmesnek tartja, a követelését a felszámolónál jelentse be. A felszámoló az igénybejelentést megvizsgálja, és amennyiben azt vitatja, a vitát tartalmazó írásbeli nyilatkozatban a munkavállalót tájékoztatni kell arról, hogy a nyilatkozat kézhezvételétől számított 30 napon belül a munkaügyi per szabályai szerint a közigazgatási és munkaügyi bíróságnál keresetet nyújthat be, és az igényét perben érvényesítheti.”⁶

A követelés felszámoló általi vitatása kapcsán el kell határolni két intézményt, nevezetesen a Csődtv. 51. §-ában szabályozott kifogást és a Csődtv. 46. §-ában szabályozott vitatott hitelezői igényt. Ez utóbbihoz, tehát a vitatott igényhez kapcsolódik a Pp. 508. § (7) bekezdése, illetve a Csődtv. 46. § (6a)–(6b) bekezdése. A kialakult bírói gyakorlat szerint a követelést a felszámoló akkor vitatja, ha a bejelentett követelés jogalapját vagy összecszerűségét kérdőjelezi meg. Nem tartoznak viszont a közigazgatási és munkaügyi bíróság hatáskörébe a Csődtv. 51. §-ában szabályozott kifogásos ügyek.⁷ Utóbbi ügyekben továbbra is a felszámolási eljárást lefolytató törvényszékek foglalnak állást abban a kérdésben, hogy a felszámoló a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően fogantatosította-e a felszámolási eljárást. Tehát az új szabályozás értelmében csak a vitatott munkajogi követelések érvényesíthetők peres eljárásban, mivel a nem vitatott, felszámoló által elismert követelések esetén nincs jogvita, ezért utóbbi esetben szükségtelen peres eljárás indítása.

A Pp. 508. § (7) bekezdése alapján indult perben a közigazgatási és munkaügyi bíróságnak az általános szabályok szerint kell megfogalmaznia az ítéleti rendelkezést vagy egyéb határozatot hozni. Amennyiben a közigazgatási

⁵ Lásd 4/2003. számú PJE határozat.

⁶ Wopera (2016): i. m. Online: CompLex Jogtár.

⁷ Szabados (2017): i. m.

és munkaügyi bíróság a keresetet elutasítja, akkor a felszámolónak nem kell nyilvántartásba vennie a követelést. Ugyanakkor, ha a közigazgatási és munkaügyi bíróság részben vagy egészben helyt ad a keresetnek a felszámolás hatálya alatt álló munkáltatóval szemben, akkor az ítéleti marasztalás szerint a felszámolónak hivatalból kell nyilvántartásba vennie a követelést. Az ítéletben arról nem kell rendelkeznie a bíróságnak, hogy a megítélt követelést a felszámolónak a Csődtv. 57. §-a alapján milyen kielégítési rangsorba kell besorolnia, ez a felszámoló feladata, amit a jogerős ítélet alapján neki hivatalból el kell végeznie.⁸ Amennyiben a felszámoló nem a Csődtv. 57–58. §-aiban meghatározott sorrendbe rangsorolja a megítélt munkaügyi követelést, akkor a felszámoló ezen intézkedésével szemben kifogás emelhető. A Pp. 516. § (1) bekezdése értelmében a közigazgatási és munkaügyi bíróságnak soron kívül kell eljárnia a felszámolás hatálya alatt álló munkáltatóval szembeni igény elbírálása során.

2018. január 1-jétől nem változtak a felszámolási eljárás megindításának szabályai a fizetésképtelen gazdálkodó szervezettel szembeni munkavállalói igényérvényesítés esetén. Továbbá a folyamatban lévő felszámolási eljárásban a munkavállalói igények mint hitelezői igények bejelentésének rendje is változatlan maradt. Változást a Pp. 508. § (7) bekezdése és annak nyomán a Csődtv. 46. § (6) bekezdésének módosítása eredményez a felszámolási eljárás során bejelentett és a felszámoló által vitatott követelések tekintetében, mivel ezen esetben a munkavállaló munkaügyi per indítására kényszerül, amennyiben igényének érvényt akar szerezni. Ezen követelésekről munkaügyi jogvitákra szakosodott bírák fognak határozni soron kívül lefolytatandó kontradiktórius peres eljárásban.

Felhasznált irodalom

A Kaposvári Törvényszék Polgári, Gazdasági, Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiuma 2017. december 4-i ülésének jegyzőkönyve.

Nagy Péter: Munkabér iránti követelés érvényesítése felszámolási eljárásban. Online:

<http://munkajogportal.hu/munkaber-iranti-koveteles-ervenyesitese-felszamolasi-eljarasban>

Wopera Zsuzsa (szerk.): *A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény magyarázata*.

Budapest, Wolters Kluwer, 2016. Online: CompLex Jogtár.

⁸ Szabados (2017): i. m.